

Capitolul I

Drumul spre intrarea în război: Europa între hegemonie și echilibru

Când, în zorii zilei de 1 septembrie 1939, trupele germane au început atacul asupra graniței de est, au pus în mișcare un conflict armat care avea să se transforme în următorii doi ani și jumătate într-o conflagrație mondială. Deja două zile mai târziu, prin intervenția Angliei și Franței, campania din Polonia a devenit un război european care s-a extins și mai mult prin intrarea în război a Italiei în 1941 și prin agresiunea germană împotriva Uniunii Sovietice în 1941. Prin atacul Japoniei asupra pozițiilor anglo-americane din Asia de sud-est și din Pacific, precum și prin declarația de război a puterilor Axei împotriva Statelor Unite în decembrie 1941, în final, conflictul european a fost împletit cu lupta nipono-chineză, care dura din 1937, de aici rezultând o confruntare la scară mondială, în cadrul căreia popoarele s-au luptat între ele timp de șase ani cu mijloacele tehnicii moderne.

În Europa, cel puțin de la intervenția celor două puteri occidentale, în război nu mai era vorba doar despre granițele și existența Poloniei ca stat, ci și de principiul după care urma să fie rearanjată Europa: hegemonie sau echilibru. Pentru Hitler, în august 1939, Danzig (astăzi Gdańsk) și coridorul nu mai reprezentau decât paravanul pentru cucerirea militară a Poloniei, decizie pe care o luase deja în acest moment ca fiind următorul pas pe calea hegemoniei germane asupra Europei. Pe de altă parte, în cazul unui atac german, garanția oferită Varșoviei de către puterile occidentale nu constituia

o protecție reală pentru Polonia, în situația politico-militară existentă după încheierea pactului germano-sovietic de neagresiune din august 1939. Această garanție era mai mult expresia concepției britanice, veche de sute de ani, de „balance of power“, echilibru al puterilor, în Europa: ea servea scopului de a crea o contragreutate, cât mai mare posibil, împotriva puterii care tindea spre hegemonie. Însă construirea unui front de apărare suficient de puternic a eșuat când puterile occidentale nu au reușit să atragă Uniunea Sovietică în cadrul coaliției defensive, ci, dimpotrivă, Hitler a reușit să câștige această putere pentru împărțirea statului polonez. Când Hitler a acceptat riscul rămas și a trecut la atacarea Poloniei, politica engleză de echilibru a eșuat. Speculația eronată a lui Hitler că puterile occidentale nu își vor îndeplini obligațiile față de Varșovia, deoarece oricum nu ar reuși să salveze Polonia din fața înfrângerii militare, se baza pe înțelegerea eronată a unui fapt elementar, și anume că, pentru puterile occidentale, protejarea Poloniei era abia pe planul doi, în prim-plan fiind întotdeauna împiedicarea extinderii violente a puterii Germaniei pe continentul european și – după ce Hitler pornise la război – excluderea regimului național-socialist ca sursă a acestei tendințe hegemonice.

Considerațiile de politică externă ale lui Hitler se îndreptau de la bun început spre o astfel de poziție de hegemonie, dincolo de o revizuire a Tratatului de la Versailles. Deja în *Mein Kampf* și în manuscrisul său din 1928, el considerase că o reconstituire a granițelor germane din 1914 ar fi absurdă, deoarece acestea ar fi reprezentat doar „starea de atunci a luptei pentru existență a poporului nostru“. Însă, pentru Hitler, lupta unui popor pentru existență consta în cele din urmă în a câștiga și păstra „spațiul necesar pentru hrănirea respectivului număr al populației“. Dacă, din această cauză, el înțelegea în mod eronat politica externă ca pe „arta de asigura unui popor spațiul necesar vieții, ca dimensiuni și calitate“, atunci pentru el vărsarea de sânge în atingerea acestui obiectiv reprezenta singurul aspect „care poate fi justificat de către un popor“. Pornind de la aceste noțiuni de bază, concepția lui cu privire la politica externă nu era una de revizuire a granițelor, ci una a „unei politici a spațiului, clară și vizionară“, care urma să îi aducă¹ poporului german „alocarea unui spațiu de viață suficient pentru următorii 100 de ani“, lucru care nu putea fi realizat

până la urmă decât prin forță armată. Pentru dobândirea acestui spațiu de viață german, pentru el intrau în discuție mai ales teritoriile Rusiei, prin a căror posesie Germania dorea să se ridice la rangul de putere hegemonică peste continentul european, căreia să i se plece în final și „dușmanul pe veci“, Franța, și, din această poziție bine așezată pe continent și, de aceea, ferită de puteri navale ca Anglia, să poată duce și „o politică mondială“.

Pe drumul către hegemonia europeană, Hitler mai avansase o bucată bună până în momentul agresiunii asupra Poloniei: pe lângă măsurile pe plan intern, cum ar fi reintroducerea serviciului militar obligatoriu, mobilizarea forțelor economice și înarmarea, el consemnase o creștere considerabilă a puterii germane în planul politicii externe: anexarea Austriei și a regiunii Sudeților, ocuparea Boemiei și Moraviei și înființarea statului satelit slovac, încorporarea regiunii Memel și tratatul cu România, care i-a oferit Germaniei o influență substanțială asupra economiei acestei țări. Însă trebuie contrazisă opinia că Hitler a „planificat“ toți acești pași – și anume chiar în această ordine –, că lucrurile s-au desfășurat conform unui plan consecvent pe termen lung, uneltit de el în secret și dus la îndeplinire cu strictețe, deci că a fost determinat exclusiv prin propria voință. Susținerea acestei opinii ar însemna să venerăm credința în calități supraomenești. Respectivii pași ai lui Hitler au fost determinați în mare măsură și de comportamentul și erorile adversarilor săi, pe care le-a exploatat cu inventivitate, flexibil, rațional și cu empatie. Hitler nu a fost nici pe departe clipă de clipă un om activ, exigent și operativ. Politica sa din perioada antebelică a constat frecvent din exploatarea din expectativă, improvizată și „cu reacție“ a situației internaționale, aflată în continuă schimbare. Dacă situația oferea însă șansa îndeplinirii unui obiectiv individual, atunci realizarea acestuia se petrecea sub forma unui *fait accompli* fulgerător, care mai întâi suprasolicita, după care paraliza capacitatea de reacție a adversarului. Chiar dacă, astfel, el a fost condus în realizarea pașilor succesivi adeseori mai mult de circumstanțe decât de propria concepție perfecționistă, obiectivul către care se îndrepta constant a rămas totuși o fixație: hegemonia germană pe continentul european prin dobândirea unor habitate în Est. El și-a urmărit acest obiectiv, în esență irațional și care îi plutea în față ca o viziune, cu acțiuni raționale în situații

concrete. Hitler era absolut sigur că obiectivul lui hegemonic putea fi atins numai prin forță: întreaga sa politică internă stătea, în definitiv, sub semnul pregătirii și al mobilizării generale a tuturor forțelor. Însă tactica urmărită de el era să realizeze, ce-i drept, extinderea puterii Germaniei prin amenințare militară, însă prin evitarea, pe cât posibil de mult, a unui război deschis cu alte mari puteri. În situația concretă a crizei din Sudeți părea că se gândește la început la o intervenție militară, pentru a zdrobi prin forță Cehoslovacia, izolată și considerabil mai slabă, și astfel să supună totodată nou-înființatul Wehrmacht unei probe de foc și de performanță.

Însă un război de subjugare a Poloniei nu făcea parte de la început din concepția lui Hitler. Dimpotrivă, după încheierea pactului de neagresiune germano-polonez din 26 ianuarie 1934, Hitler dorea să obțină cu totul altceva: și anume să câștige Polonia ca posibil aliat în cadrul viitoarei expansiuni militare împotriva Uniunii Sovietice. În cadrul discuțiilor pe care le-au purtat în această perioadă Hitler, Göring și ministrul german de Externe de atunci, von Neurath, cu politicienii polonezi, această idee apare iar și iar. Polonezii, și îndeosebi ministrul de Externe polonez Josef Beck au avut însă rețineri cu privire la aceste oferte ale Germaniei, deoarece realizarea lor contravenea concepției poloneze de a se menține ca forță independentă între cele două mari puteri care păreau ireconciliabile, Germania și Rusia, și ca urmare, să evite orice gen de legătură cu vreuna dintre cele două: după o campanie de succes germano-poloneză împotriva Rusiei, Polonia a fost nevoită să se supună total puterii hegemonice exclusive a Germaniei în Europa de Est. În perioada care a urmat, Hitler nu a forțat această politică în privința Poloniei, deoarece mai întâi avea nevoie de încă o acoperire a flancurilor acestei țări în vederea acțiunilor sale riscante de politică externă (ocuparea Renaniei, anexarea Austriei și a regiunii Sudeților). În cadrul ultimei dintre aceste acțiuni, acest sprijin pasiv al Poloniei s-a transformat chiar într-o adevărată susținere când Polonia i s-a alăturat lui Hitler cu revendicări către Cehoslovacia și a cerut cedarea teritoriului Cieszyn, locuit parțial de polonezi. În acest caz, colaborarea germano-poloneză a mers atât de departe, încât a fost stabilită chiar o linie de demarcație între trupele germane și poloneze, eventual invadatoare în cazul unei acțiuni militare împotriva Cehoslovaciei.

Dar nu la mult timp după ce criza Sudeților a fost înlăturată prin Conferința de la München, iar Polonia își smulsesse partea ei de la guvernul de la Praga, guvernul polonez avea să regrete această politică lipsită de prevedere, prin care se discreditase în ochii întregii lumi, și îndeosebi ai puterilor occidentale. Hitler a exploatat situația, după ce protecția poloneză a flancurilor a devenit dispensabilă, pentru a forța Polonia să ia o decizie pentru sau împotriva unei viitoare colaborări, și aceasta prin anunțarea unor cereri revizioniste. Deja din 24 octombrie 1938, von Ribbentrop, care devenise din februarie ministru de Externe al Reich-ului, a adus în discuție în convorbirile cu ambasadorul polonez Lipski anexarea orașului Gdańsk și o legătură extrateritorială, feroviară și rutieră, către Prusia Orientală, precum și alăturarea Poloniei la Pactul Anticomintern încheiat cu Japonia și Italia în 1936, respectiv 1937. Obiectivul îl constituia o legare a Poloniei de Reich-ul german, pentru ca pe această cale să dobândească totodată și o poziție de hegemonie asupra celorlalte state mici și mijlocii est-europene. Nu poate fi spus cu precizie dacă, după acest aranjament cu Polonia, Hitler intenționa să se întoarcă mai întâi împotriva Occidentului – un plan pe care l-a denumit cândva „dorit, în principiu” – și acest lucru ar fi depins, probabil, de situație.

În fața revendicărilor Germaniei, repetate constant în lunile care au urmat, polonezii s-au manifestat evaziv din motivele amintite mai sus. Însă situația lor era dificilă: pe de-o parte, în cazul revendicărilor revizioniste germane era vorba de cerințe moderate și îndreptățite, împotriva cărora Polonia nu putea spera la vreun sprijin nici din partea puterilor occidentale, cu atât mai mult cu cât relațiile cu acestea se răciseră din cauza atitudinii Poloniei din timpul crizei din Sudeți. Pe de altă parte, Beck se temea că prin îndeplinirea acestor revendicări ar rupe singura barieră care apăra Polonia de o alianță cu Germania și care încă menținea independența Poloniei. Guvernul polonez a fost eliberat de această dilemă printr-o acțiune a lui Hitler – ocuparea pe 15 martie 1939 a ceea ce mai rămăsese din Cehia (Boemia și Moravia), prin încălcarea Acordurilor de la München. Această lovitură a demonstrat brusc puterilor occidentale că pentru Hitler nu era vorba de revizuirea Tratatului de la Versailles și de dreptul popoarelor la autodeterminare, ci de expansiunea hegemonică și de subjugarea altor popoare. Sub imperiul acestui șoc, puterile

occidentale au renunțat la politica lor împăciuitoare și s-au hotărât să se opună expansiunii în continuare a Germaniei, făcută cu costul independenței altor state: echilibrul european urma să fie menținut prin alcătuirea unui front de apărare colectiv.

Prin constituirea protectoratului german asupra Boemiei și Moraviei și a statului slovac, aflat într-o strânsă relație de protecție cu Germania și din care se puteau exercita acum presiuni militare asupra Poloniei dinspre sud, în Polonia s-a întărit convingerea că revendicările germane ar putea fi însoțite în curând de o amenințare cu forța. Și aceasta deoarece pe 21 martie 1939 și Ribbentrop i-a repetat insistent ambasadorului polonez Lipski aceste revendicări și propuneri – inclusiv o politică comună împotriva Uniunii Sovietice – și a avertizat că Hitler nu ar trebui ca, „din cauza atitudinii ciudate a Poloniei“, să „creadă că Polonia pur și simplu nu ar dori asta“. ² Însă instrucțiunile date de Hitler pe 25 martie 1939 comandantului suprem al armatei lasă să se înțeleagă că în acest moment, chiar și în cazul unui refuz al Poloniei, el nu se gândea încă la o rezolvare prin forță, pentru a „nu împinge astfel Polonia în brațele Angliei“. ³

Ministrul de Externe polonez, care în cursul unei vizite la Londra, se convinsese că, după schimbarea politicii față de Germania, puterile occidentale aveau un interes major în existența în continuare a unei Polonii independente, a luat acum decizia să respingă pentru prima dată în mod explicit, pe 26 martie 1939, cererile Germaniei, deși încă nu avea nici o garanție în privința unui ajutor englez în cazul unei reacții armate germane. Astfel a devenit evident că diferențele germano-poloneze erau insurmontabile. Când la Londra s-a anunțat acutizarea relațiilor dintre Germania și Polonia și au apărut și zvonuri despre concentrarea de trupe germane la granița poloneză, pentru a opri Germania de la temutele demersuri agresive, prim-ministrul britanic Chamberlain a decis o angajare a Angliei pe continentul european, nemaîntâlnită în istoria diplomației britanice: declarația de garanție pentru Polonia din 31 martie 1939. Acesta spunea că guvernul britanic va sprijini Polonia prin toate mijloacele disponibile în cazul „oricărei acțiuni care amenință în mod evident independența Poloniei și în fața căreia guvernul polonez consideră că este necesar să opună rezistență prin forțele sale naționale“. ⁴ Franța s-a alăturat imediat acestei garanții, care avea să se dovedească mai

târziu ca pripită și nu fără consecințe negative asupra evoluțiilor ulterioare. Garanții similare au fost acordate și României, împotriva ambițiilor italienilor în Balcani, precum și Greciei și Turciei.

După ce, prin acceptarea garanției britanice și respingerea definitivă a propunerilor germane, Polonia și-a anunțat în mod clar voința, iar Hitler a înțeles că obiectivul lui final de a cucerii spațiu vital în Rusia nu mai putea fi îndeplinit împreună cu un satelit polonez, ci doar împotriva unei Polonii care dorea să își păstreze poziția de independență, în săptămânile care au urmat, el și-a conștientizat decizia de a elimina Polonia pe calea armelor.

Deja din 3 aprilie 1939 el a dat Wehrmacht-ului indicația să pregătească „Cazul Alb“, campania împotriva Poloniei, având ca termen de declanșare, cel mai devreme posibil, 1 septembrie 1939. Pe 28 aprilie 1939, în cadrul unui discurs în Reichstag*, anulează fără ezitare Tratatul de neagresiune germano-polonez din 1934, pe motiv că Polonia l-ar fi încălcat unilateral. Totodată, ca răspuns la „politica engleză de încercuire“, declară ca depășit și Tratatul naval germano-britanic din 1935, care stabilise raportul de putere între flota germană și cea engleză la 35:100. În acest caz se pare că a intervenit și dezamăgirea lui Hitler care sperase că, în schimbul renunțării la o supremație germană pe mări, Anglia îi va acorda mână liberă în Est – speranță care se năruia tot mai mult după criza din Sudeți. Cu ocazia unor convorbiri purtate pe 23 mai 1939 cu comandanții supremi ai sectoarelor Wehrmacht-ului, devine evident că Hitler a înțeles că de acum trecuse vremea expansiunii puterii germane fără război. De aceea, în această convorbire confidențială, el își anunță „decizia de a ataca Polonia cu prima ocazie potrivită“ și își expune clar obiectivele: „Nu Gdańskul este problema care intră în discuție. Pentru noi este vorba de extinderea spațiului vital către Est și asigurarea hranei, precum și rezolvarea problemei baltice.“ ⁵ În acest context, Hitler consideră că izolarea Poloniei este „decisivă“: conform metodei sale, verificate până atunci, de a aborda individual respectivul obiect al acțiunilor sale, de acum urma ca și războiul împotriva Poloniei, care părea inevitabil pentru urmărirea scopurilor sale, să devină un război limitat. De aceea, deja din instrucțiunile sale

* Parlamentul german (n. tr.)

privind „Cazul Alb“, ceruse ca Polonia să fie înfrântă rapid, pentru a convinge puterile occidentale de absurditatea unei intervenții și astfel de a menține Polonia izolată și după izbucnirea războiului.

Reușita izolării Poloniei depindea în mare măsură de succesul puterilor occidentale în a atrage Uniunea Sovietică în cadrul frontului comun de apărare. Însă această încercare s-a lovit de dificultăți considerabile. Încheierea unui pact între cele patru puteri – Anglia, Franța, Rusia sovietică și Polonia – eșuează încă din martie 1939, mai ales din cauza temerilor Poloniei ca, printr-o colaborare atât de strânsă cu Moscova, Hitler să fie provocat direct la acțiuni militare. Ulterior, din suspiciunea contopirii puterilor burghezo-democrate cu cele fasciste într-un front capitalist – o temere care îi copleșise încă de dinainte de politica occidentală de împăciuire față de Hitler – sovieticii se străduiesc să obțină un pact defensiv strâns între Londra, Paris și Moscova. La mijlocul lui mai, sovieticii au respins contrapropunerea englezilor pentru o garanție sovietică suplimentară în cazul țărilor cărora puterile occidentale le oferiseră deja garanții (Polonia, România, Belgia, Grecia și Turcia), garanție care urma să se aplice doar în cazul în care țara respectivă ar fi cerut ajutor sovietic. După tratative prelungite, pe 23 iulie s-a ajuns în sfârșit la proiectul unui acord, care urma să intre în vigoare abia după încheierea unei convenții militare suplimentare. Acordul prevedea ajutor reciproc în cazul unui atac al Germaniei asupra uneia dintre cele trei puteri și, în plus, în cazul unei „agresiuni directe sau indirecte“ împotriva Finlandei, a statelor baltice și a celor deja enumerate mai sus, imediat ce unul dintre partenerii acordului consideră că trebuie să susțină unul dintre aceste state. Însă partenerii de tratative nu reușesc să ajungă la un acord cu privire la termenul „agresiune indirectă“. Punctul de controversă al tratativelor și motivul eșuării acestora consta în faptul că Uniunea Sovietică urma să fie atrasă în scopul menținerii acelei configurații de state central- și est-europene, care fuseseră înființate după Primul Război Mondial fără aprobarea Uniunii Sovietice și, parțial, cu prețul teritoriului acesteia și, în consecință, puterile occidentale credeau că nu vor putea avea suficiente garanții că sovieticii nu vor exploata acordurile în vederea unei revizuirii a status quo-ului. Acel „cordon sanitaire“, creat odinioară pentru o izolare protectivă a Europei de Rusia bolșevică –, urma să se dovedească acum un

obstacol pentru reînnoirea Rusiei în politica europeană și pentru menținerea stabilității în Europa.

Mersul greoi al negocierilor și resentimentele reciproce ale partenerilor de tratative nu i-au rămas ascunse lui Hitler. În plus, începând cu aprilie 1939 au existat semne ale unei apropieri sovietice de Germania, îndeosebi prin propunerea sovieticilor de reluare în mai a negocierilor pe teme economice, însoțită de declarația ministrului de Externe sovietic Molotov, că acestei reluări a discuțiilor ar trebui să îi preceadă o îmbunătățire a relațiilor politice. Următoarele luni au fost caracterizate de tatonări bilaterale, mai ales că de partea germană exista temerea că începerea unor discuții politice ar putea fi folosită de sovietici numai ca mijloc de presiune în negocierile cu puterile occidentale. După ce tratativele anglo-franco-sovietice au ajuns într-un impas, la jumătatea lunii august, Hitler a considerat însă că a sosit timpul pentru o încercare de a atrage Uniunea Sovietică în tabăra proprie. Pe 14 august, Ribbentrop a dispus să se comunice sovieticilor de la Moscova că ideologiile diferite ale celor două țări nu ar constitui un obstacol pentru reconstruirea unei bune colaborări și că „între Marea Baltică și Marea Neagră“ nu ar exista nici o problemă care să nu poată fi „reglementată spre deplina satisfacție a ambelor țări“. Ar trebui evitată o „sfâșiere între Germania și Rusia care să servească interesul democrațiilor occidentale“.⁶ De aceea, el ar fi dispus să vină la Moscova pentru ca să scurteze lunga procedură, prin intermediul canalelor normale diplomatice. Guvernul german a acceptat contrapropunerea sovietică de a încheia întâi acordul economic aflat în tratative, ca apoi să încheie un pact de neagresiune, cu un protocol ca parte integrantă, prin care să fie reglementate în interesul ambilor parteneri și alte probleme de politică externă. Deoarece Hitler era presat de timp – termenul de atac pentru o campanie rapidă și de succes împotriva Poloniei, care urma să aibă loc în același an, nu trebuia fixat prea târziu –, Berlinul a insistat în mod repetat asupra primirii cât mai curând a lui Ribbentrop la Moscova, ultima intervenție fiind o telegramă personală a lui Hitler adresată lui Stalin pe 20 august. Sovieticii au înțeles motivul pentru graba lui Hitler și l-au luat în considerare din rațiuni de stat proprii: Ribbentrop a reușit să seneze la Moscova chiar în noaptea de 24 august pactul de neagresiune și un protocol suplimentar secret, în care au fost delimitate sferile de

interes din Europa de Est ale ambelor părți, după cum urmează: „în cazul unei reconfigurări teritorial-politice“ urma ca Finlanda, Estonia și Letonia să intre în sfera de interese sovietică, Lituania în sfera de interese germană. Granița celor două sfere de interese trecea prin Polonia, de-a lungul râurilor Narev, Vistula și San. Teritoriul basarabean, care aparținea României, a fost recunoscut de partea germană ca teritoriu de interes sovietic.⁷

Prin pactul de neagresiune germano-sovietic și prin acordul cu privire la o nouă împărțire a Poloniei, Hitler spera că a reușit izolarea Poloniei. Scrisoarea personală a lui Chamberlain, prin care acesta avertiza asupra faptului că un acord germano-sovietic nu modifica în nici un fel hotărârea Angliei de a-și îndeplini obligațiile față de Polonia, a fost considerată de către Hitler în mod evident un bluff. Căci în data de 25 august a comandat atacul asupra Poloniei pentru a doua zi, însă în după-amiaza aceleiași zile îl contramandează, atunci când sosește vestea că garanția engleză pentru Polonia a fost transformată într-un acord bilateral de asistență mutuală și după ce sosește și o scrisoare de la Mussolini, în care se spunea că, în ciuda obligațiilor stabilite prin „Pactul de oțel“ germano-italian din mai 1939, Italia nu poate să intre în război din cauza pregătirii insuficiente. Datorită exactității sale de funcționare, s-a reușit stoparea la timp a mașinării de război germane, deja pornită, excepție făcând o formațiune specială de comando care a pătruns pe teritoriul polonez, a ocupat pasul Jablunka după care a trebuit să se replieze la graniță. Hitler și-a imaginat că, în ciuda tuturor obligațiilor, puterile occidentale vor lăsa Polonia de izbeliște în caz de urgență. Cu această credință zdruncinată din nou, Hitler dorea să câștige timp pentru ca în următoarele zile, printr-un război diplomatic al nervilor, să obțină îndepărtarea de Polonia a puterilor occidentale încă șovăielnice. Prin discuții cu ambasadorul francez Coulongre și cu ambasadorul britanic Henderson, printr-o corespondență cu prim-ministrul francez Daladier și printr-o „ofertă generoasă“ făcută Angliei, care includea propunerea pentru o garantare germană a Imperiului Britanic, el a încercat să determine încă o dată puterile occidentale să nu se pună în calea politicii sale expansioniste: el a accentuat renunțarea la Alsacia și Lorena și caracterul definitiv al graniței germane de vest, în concluzie neexistând, în opinia sa, nici un fel de contradicții între

Germania și puterile occidentale și, că de aceea, ar fi o nebunie să se ajungă la un război din cauza conflictului polonez, mai ales că Anglia și Franța nu ar putea împiedica o înfrângere militară a Poloniei. Însă totodată el a amenințat că este hotărât să înlăture prin toate mijloacele „situația macedoneană“ de la granița de est a Germaniei și că se va angaja și cu puterile occidentale într-o luptă pe viață și pe moarte, în cazul în care acestea ar interveni în favoarea Poloniei. În încercările de a sparge coaliția adversă lui, Hitler nu a înțeles însă că în spatele atitudinii puterilor occidentale se ascundea interesul lor politic real de a împiedica hegemonia obținută prin forță a Germaniei asupra Europei și care le amenința propria existență. Îndeosebi englezii au încercat în repetate rânduri să îi explice lui Hitler că sensul garanției acordate Poloniei nu era să facă imposibilă *orice* fel de reorganizare a graniței germano-poloneze, ci să împiedice o revizuire *prin forță a acesteia*, sub amenințarea independenței poloneze. De aceea ei s-au oferit să intermedieze tratative directe germano-poloneze, în care însă trebuiau respectate și interesele esențiale ale Poloniei, și au propus garanția internațională odată stabilit un acord. Guvernul polonez și-a declarat disponibilitatea pentru negocieri directe. Hitler, care inițial răspunsese evaziv, și-a dat acordul pe 29 august, însă a legat de acceptul său cererea ca guvernul britanic să aibă grijă ca un reprezentant autorizat polonez să ajungă la Berlin încă în ziua următoare. Urma ca, în măsura posibilităților, el să aducă în prealabil la cunoștința guvernului britanic propunerile sale pentru Polonia. Garantarea internațională nu ar putea avea însă loc fără participarea Uniunii Sovietice.

Hitler i-a motivat ambasadorului britanic această limitare în timp a începerii tratativelor prin faptul că „provocările poloneze“ împotriva minorității germane ar putea face oricând necesară o intervenție germană. Într-adevăr, tensiunile dintre grupurile etnice germane care trăiau în Polonia și mediul lor polonez se acutizaseră în ultimele luni. Masarea trupelor germane la graniță și în Prusia Răsăriteană, amplasarea unor organizații militare în Gdańsk și livrarea de arme către acea zonă, mișcările de trupe de după primul ordin de atac dat de Hitler și incidentul din pasul Jablunka declanșaseră în mod firesc o nervozitate în Polonia și au sporit și mai mult pericolul unor revolte împotriva etnicilor germani. Atacurile poloneze asupra germanilor –